

Polecenia podsumowujące

1. Omów proces kształtowania się wschodniej granicy państwa polskiego.
2. Rozstrzygnij, czy słuszne jest stwierdzenie, że Bitwa Warszawska była jedną z najważniejszych bitew w dziejach Europy. Odpowiedź uzasadnij.
3. Wyjaśnij, w jakich okolicznościach została przyłączona do Polski Wileńszczyzna.

◆ Dwie koncepcje odbudowy Polski

Roman Dmowski – koncepcja inkorporacyjna.
Józef Piłsudski – koncepcja federacyjna.

◆ Kwestia ukraińska

Dążenia niepodległościowe Ukraińców.
Powołanie do życia Ukraińskiej Republiki Ludowej (stolicą Kijów), a później Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (z ośrodkiem władzy we Lwowie).
Walki polsko-ukraińskie w Galicji Wschodniej i na Wołyniu.
1920 – sojusz militarno-polityczny Józefa Piłsudskiego z Symonem Petlurą, skierowany przeciwko Rosji.

◆ Wojna polsko-bolszewicka (1918–1921)

Marsz Armii Czerwonej na zachód zagrożeniem dla niepodległości nowych państw w Europie Środkowo-Wschodniej.
Próba realizacji przez Józefa Piłsudskiego planu stworzenia antyrosyjskiego bufora.
IV 1920 – wyprawa kijowska.
Utworzenie w Białymstoku Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski liczącego na przejście władzy w kraju przez bolszewików.
Ofensywa Armii Czerwonej pod dowództwem Michaiła Tuchaczewskiego i Siemiona Budionnego, dojsięcie w głąb Polski.
13–25 VIII 1920 – zwycięska Bitwa Warszawska.
31 VIII 1920 – zwycięska bitwa pod Komarowem.
Odwrot armii rosyjskiej.
III 1921 – pokój ryski; granica polsko-sowiecka ustalona na północy na rzece Dźwinie, na południu na rzece Zbrucz.

◆ „Bunt” Żeligowskiego

Dążenie Piłsudskiego do przejęcia Wilna i Wileńszczyzny.
X 1920 – upozorowanie przez generała Lucjana Żeligowskiego buntu wojskowego na Wileńszczyźnie.
Utworzenie Litwy Środkowej – namiastki państwa nieformalnie związanej z Polską.
1922 – włączenie Wileńszczyzny do Polski.

◆ II Rzeczpospolita

Obszar 388,6 tys. km².
Terytorium II Rzeczpospolitej stanowiące 52% obszaru I Rzeczpospolitej.
Sąsiedzi: Niemcy, Czechosłowacja, Rumunia, ZSRS, Litwa, Łotwa oraz Wolne Miasto Gdańsk.

Polecane publikacje

1920 – *wojna o Polskę*, oprac. A. Knyt, Warszawa: Ośrodek „Karta”, 2010.
A. Chwalba, *Przegrane zwycięstwo. Wojna polsko-bolszewicka 1918–1920*, Wołowiec: Wyd. Czarne, 2020.
W.B. Łach, *„Bunt” Żeligowskiego. Kulisy przyłączenia Wileńszczyzny do Polski 1920–1922*, Warszawa: Wyd. Bellona, 2014.

